

lud: « Quoniam charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum qui datus est nobis¹: » et alia multa; quia et qui diligit Deum, consequens est ut faciat quod præcepit Deus, et in tantum diligit in quantum facit: consequens ergo est ut et proximum diligit, quia hoc præcepit Deus: sive tantum proximi dilectionem Scripturam commemorat, sicut est illud: « Invicem onera vestra portate, et sic adimplebitis legem Christi²: » et illud: « Omnis enim lex in uno sermone impletur, in eo quod scriptum est: Diliges proximum tuum tanquam te ipsum³: » et in Evangelio: « Omnia quaecumque vultis ut faciant vobis homines, ita et vos facite illis; hæc enim est Lex et Prophetarum⁴. » Et pleraque alia reperimus in Litteris sanctis, in quibus sola dilectio proximi ad perfectionem præcipi videtur, et taceri de dilectione Dei; cum in utroque præcepto Lex pendeat et Prophetarum. sed et hoc ideo, quia et qui proximum diligit, consequens est ut et ipsam præcipue dilectionem diligit: « Deus autem dilectio est, et qui manet in dilectionem, in Deo manet⁵. » Consequens ergo est ut præcipue Deum diligit.

XI. Quapropter qui quærunt Deum per istas Potestates, quæ mundo præsentur vel partibus mundi, auferuntur ab eo longeque jactantur; non intervallis locorum, sed diversitate affectuum: exterius enim conantur ire, et interiora sua deserunt quibus interior est Deus. Itaque etiam si aliquam sanctam cœlestem Potestatem vel audierint, vel utcumque cogitaverint, facta magis ejus appetunt quæ humana miratur infirmitas, non imitantur pietatem qua divina requies comparatur. Malunt enim superbe hoc posse quod Angelus, quam devote hoc esse quod Angelus. Non enim sanctus quisquam potestate sua

¹ Rom. v, 5. — ² Galat. vi, 2. — ³ Id. v, 14. — ⁴ Matth. vii, 12. — ⁵ 1 Joan. iv, 16.

gaudet, sed ejus a quo habet posse quidquid congruenter potest: et novit potentius esse conjungi Omnipotenti pia voluntate, quam propria potestate et voluntate posse, quod contremiscant qui talia non possunt. Itaque ipse Dominus Jesus Christus talia faciens, ut mirantes doceret ampliora, et temporalibus insolitis intentos atque suspensos ad æterna atque interiora converteret: « Venite, inquit, ad me omnes qui laboratis et onerati estis, et reficiam vos; tollite jugum meum super vos¹. » Et non ait, Discite a me quia quatrduanos mortuos suscito: sed ait: « Dicite a me quia mitis sum et humilis corde. » Potentior est enim et tutior solidissima humilitas, quam ventosissima celsitudo. Et ideo sequitur, dicens: « Et invenietis requiem animabus vestris. Dilectio enim non inflatur²: et Deus dilectio est³: et fideles in dilectione acquiescent illi⁴, » revocati a strepitu qui foris est ad gaudia silentia. « Ecce Deus dilectio est: » ut quid imus et currimus in sublimia cœlorum et ima terrarum, quærentes eum qui est apud nos, si nos velimus esse apud eum?

XII. Nemo dicat, Non novi quid diligam. Diligat fratrem, et diliget eandem dilectionem. Magis enim novit dilectionem qua diligit, quam fratrem quem diligit. Ecce jam potest notioem Deum habere quam fratrem: plane notioem, quia præsentioem; notioem, quia interioriorem; notioem, quia certioem. Amplexere dilectionem Deum, et dilectione amplectere Deum. Ipsa est dilectio quæ omnes bonos Angelos, et omnes Dei servos consociat vinculo sanctitatis, nosque et illos conjungit invicem nobis, et subjungit sibi. Quanto igitur saniores sumus a tumore superbiæ, tanto sumus dilectione pleniore: et quo, nisi Deo plenus est, qui plenus est dilectione? At enim charitatem video, et quantum possum eam mente conspicio,

¹ Matth. xi, 8. — ² 1 Cor. xiii, 4. — ³ 1 Joan. iv, 8. — ⁴ Sap. xiii, 9.

et credo Scripturæ dicenti : quoniam « Deus charitas est, » et qui manet in charitate, in Deo manet ¹ : » sed cum illam video, non in ea video Trinitatem. Imo vero vides Trinitatem, si charitatem vides. Sed commonebo, si poterò, ut videre te videas : adsit tantum ipsa, ut moveamur charitate ad aliquod bonum. Quia cum diligimus charitatem, aliquid diligentem diligimus, propter hoc ipsum quia diligit aliquid. Ergo quid diligit charitas, ut possit etiam ipsa charitas diligi? Charitas enim non est, quæ nihil diligit. Si autem se ipsam diligit, diligit aliquid oportet, ut charitatem se diligit. Sicut enim verbum indicat aliquid, indicat etiam se ipsum, sed non se verbum indicat, nisi se aliquid indicare indicet : sic et charitas diligit quidem se, sed nisi se aliquid diligentem diligit, non charitatem se diligit. Quid ergo diligit charitas, nisi quod charitate diligimus? Id autem, ut a proximo provehamur, frater est. Dilectionem autem fraternam quantum commendat Joannes apostolus, attendamus : « Qui » diligit, inquit, fratrem suum, in lumine manet, et scandalum in eo non est ². » Manifestum est quod justitiæ perfectionem in fratris dilectione posuerit : nam in quo scandalum non est, utique perfectus est. Et tamen videtur dilectionem Dei tacuisse : quod nunquam faceret, nisi quia in ipsa fraterna dilectione vult intelligi Deum. Apertissime enim in eadem Epistola paulo post ita dicit : « Diligamini invicem, quia dilectio ex Deo est, » et omnis qui diligit, ex Deo natus est, et cognoscit Deum. » Qui non diligit, non cognovit Deum, quia Deus dilectio est ³. » Ista contextio satis aperteque declarat, eandem ipsam fraternam dilectionem, (nam fraterna dilectio est, qua diligimus invicem), non solum ex Deo, sed etiam Deum esse tanta auctoritate prædicari. Cum ergo de di-

¹ 1 Joan. iv, 16. — ² Id. ii, 20. — ³ Id. iv, 7.

lectione diligimus fratrem, de Deo diligimus fratrem : nec fieri potest ut eandem dilectionem non præcipue diligamus, qua fratrem diligimus. Unde colligitur duo illa præcepta non posse esse sine invicem. Quoniam quippe « Deus » dilectio est ; » Deum certe diligit, qui diligit dilectionem : dilectionem autem necesse est ut diligit, qui diligit fratrem. Et ideo paulo post ait : « Non potest Deum diligere » quem non videt, qui fratrem quem videt non diligit ¹ : » quia hæc illi causa est non videndi Deum, quod non diligit fratrem. Qui enim non diligit fratrem, non est in dilectione : et qui non est in dilectione, non est in Deo, quia Deus dilectio est. Porro qui non est in Deo, non est in lumine : quia « Deus lumen est, et tenebræ in eo non » sunt ullæ ². » Qui ergo non est in lumine, quid mirum si non videt lumen, id est, non videt Deum, quia in tenebris est? Fratrem autem videt humano visu, quo videri Deus non potest. Sed si eum quem videt humano visu, spiritali charitate diligeret, videret Deum qui est ipsa charitas visu interiore quo videri potest. Itaque qui fratrem quem videt non diligit, Deum, quem propterea non videt, quia Deus dilectio est, qua caret qui fratrem non diligit, quomodo potest diligere? Nec illa jam quæstio moveat, quantum fratri charitatis debeamus impendere, quantum Deo : incomparabiliter plus quam nobis Deo, fratri autem quantum nobis ipsis : nos autem ipsos tanto magis diligimus, quanto magis diligimus Deum. Ex una igitur eademque charitate Deum proximumque diligimus : sed Deum propter Deum, nos autem et proximum propter Deum.

XIII. Quid enim est, quæso, quod exardescimus, cum audimus et legimus : « Ecce nunc tempus acceptabile, » ecce nunc dies salutis : nullum in quoquam dantes of-

¹ 1 Joan. iv, 20. — ² Id. i, 5.

» fensionem, ut non reprehendatur ministerium nostrum ;
 » sed in omnibus commendantes nosmetipsos ut Dei mi-
 » nistros, in multa patientia, in tribulationibus, in ne-
 » cessitatibus, in angustiis, in plagis, in carceribus, in
 » seditiōibus, in laboribus, in vigiliis, in jejuniis, in
 » castitate, in scientia, in longanimitate, in bonitate, in
 » Spiritu sancto, in charitate non ficta, in verbo veritatis,
 » in virtute Dei : per arma justitiæ, a dextris et a sinistris,
 » per gloriam et ignobilitatem, per infamiam et bonam
 » famam ; ut seductores, et veraces ; ut qui ignoramur,
 » et cognoscimur ; quasi morientes, et ecce vivimus ; ut
 » coërciti, et non mortificati ; ut tristes, semper autem
 » gaudentes ; sicut egeni, multos autem ditantes ; tanquam
 » nihil habentes, et omnia possidentes¹ ? » Quid est quod
 accendimur in dilectionem Pauli apostoli, cum ista legi-
 mus, nisi quod credimus eum ita vixisse ? Vivendum ta-
 men sic esse Dei ministris, non de aliquibus auditum cre-
 dimus, sed intus apud nos, vel potius supra nos in ipsa
 veritate conspicimus. Illum ergo quem sic vixisse credi-
 mus, ex hoc quod videmus diligimus. Et nisi hanc for-
 mam, quam semper stabilem atque incommutabilem
 cernimus, præcipue diligeremus, non ideo diligeremus
 illum, quia ejus vitam, cum in carne viveret, huic formæ
 coaptatam et congruentem fuisse, fide retinemus. Sed nes-
 cio quomodo amplius et in ipsius formæ charitatem exci-
 tamur per fidem, qua credimus vixisse sic aliquem, et
 spem, quæ nos quoque ita posse vivere, qui homines sū-
 mus, ex eo quod aliqui homines ita vixerunt, minime des-
 peramus, ut hoc et desideremus ardentius, et fidentius
 precemur. Ita et ipsorum vitam facit a nobis diligi formæ
 illius dilectio, secundum quam vixisse creduntur, et illo-
 rum vita credita in eandem formam flagrantiore exci-

¹ 2 Cor. vi, 2-10.

tat charitatem : ut quanto flagrantius diligimus Deum,
 tanto certius sereniusque videamus : quia in Deo conspi-
 cimus incommutabilem formam justitiæ, secundum quam
 hominem vivere oportere judicamus. Valet ergo fides ad
 cognitionem et ad dilectionem Dei non tanquam omnino
 incogniti, aut omnino non dilecti ; sed quo cognoscatur
 manifestius, et quo firmitus diligatur.

XIV. Quid est autem dilectio vel charitas, quam tan-
 topere Scriptura divina laudat et prædicat, nisi amor
 boni ? Amor autem alicujus amantis est, et amore aliquid
 amatur. Ecce tria sunt, amans, et quod amatur, et amor.
 Quid est ergo amor, nisi quædam vita duo aliqua co-
 pulans, vel copulare appetens, amantem scilicet, et quod
 amatur ? Et hoc etiam in externis carnalibusque amori-
 bus ita est : sed ut aliquid purius et liquidius hauriamus,
 calcata carne ascendamus ad animum. Quid amat ani-
 mus in amico, nisi animum ? Et illic igitur tria sunt,
 amans, et quod amatur, et amor. Restat etiam hinc as-
 cendere, et superius ista quærere, quantum homini datur.
 Sed hic paululum requiescat intentio, non ut se jam exis-
 timet invenisse quod quærit, sed sicut solet inveniri locus,
 ubi quærendum est aliquid, nondum illud inventum est,
 sed jam inventum est ubi quæratur : ita hoc dixisse suffe-
 cerit, ut tanquam ab articulo alicujus exordii cætera
 contexamus.